

SELETUSKIRI

Kõrgessaare valla ja Kärdla linna ühinemislepingule

Kõrgessaare valla ja Kärdla linna ühinemise algatas Kõrgessaare Vallavolikogu, kes tegi 08. veebruar 2013 oma otsusega nr 107 Kärdla linnale ettepaneku haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks läbi ühinemismenetluse, mille tulemusena moodustub uue haldusüksusena uus vald. Kärdla Linnavolikogu 21. veebruar 2013 oma otsusega nr 189 nõustus Kõrgessaare Vallavolikogu ettepanekuga haldusterritoriaalse korralduse muutmise kohta läbi ühinemismenetluse, mille tulemusena moodustub uue haldusüksusena uus vald.

Läbirääkimiste pidamiseks moodustati 12-liikmeline juhtkomisjon, kuhu kuulusid Kõrgessaare vallast 5 liiget: volikogu esimees Aili Küttim (valimisliit Avatus), volikogu liikmed Artur Valk (Eesti Reformierakond) ja Mati Kiivit (valimisliit Avatus), vallavanem Jaanus Valk ja vallavalitsuse liige Katrin Sarapuu ning Kärdla linnast 7 liiget: volikogu esimees Ivo Eesmaa (Sotsiaaldemokraatlik Erakond), volikogu aseesimees Tiit Harjak (Isamaa ja Res Publica Liit), volikogu liige Anton Kaljula (Eesti Reformierakond), volikogu liige Ants Vahtras (Keskerakond), volikogu liige Reet Kokovkin (Sotsiaaldemokraatlik Erakond), linnapea Georg Linkov, linnasekretär Helika Villmäe).

Juhtkomisjoni ülesanneteks on selgitada välja ühinemise mõjud ühinevatele omavalitsustele ja välja töötada valla- ja linnavolikogudele otsustamiseks vajalikud eelnõud.

Võimaliku ühinemise oluliseks eelduseks on Kõrgessaare valla ja Kärdla linna soov võrdsetel alustel võrdsete partneritena teha koostööd ning viia ellu seatud eesmärgid.

Analüüsitud Kõrgessaare valla ja Kärdla linna ühinemisläbirääkimiste käigus omavalitsuste hetkeolukorda, arengutrende, ühinemise võimalike positiivseid ning negatiivseid mõjusid, jõuti järgmistele järeldustele:

Kõrgessaare valla ja Kärdla linna ühinemiseks on täidetud järgmised eeldused:

- omavalitsustel on ühine seatud majandusruum (näiteks avaldub see eriti tugevalt turismi valdkonnas) ja omavahel seatud infrastruktuur;
- ühinevate omavalitsuste vahel on toimiv koostöö ning ühistegevus.

Näiteks õpivad Kõrgessaare valla õpilased Kärdla Ühisgümnaasiumis; Kärdla elanikud käivad Kõrgessaare Vaba Aja Keskuses treeningutel, osaletakse teineteise poolt korraldatavatel kultuuri- ja spordiüritustel, korraldatakse koostöös üritusi (näiteks Hiiumaa maratonid, Lestafest) jms.

Olemasolev haldusterritoriaalne korraldus seab järgmised piirangud:

- omavalitsuste piiratud finantsid ei võimalda palgata kõiki vajalikke spetsialiste; olemasolevad spetsialistid oma suure töökoormuse tõttu ei suuda vajalikul määral süvendatult valdkondi arendada, seetõttu pole võimalik kasutada kõiki olemasolevaid arenguvõimalusi;
- omavalitsuste eelarved ei võimalda piisavaid investeeringuid ega suuremate projektide omafinantseeringute katmist;
- ühe omavalitsuse elanike elukvaliteet sõltub otseselt teise omavalitsuse teenustest, samas puudub teenuse saajatel võimalus teenuste korraldamisel kaasa rääkida;

- omavalitsused osutavad vastastikku teenuseid, toimub tarbetu kulu vastastikusele kooskõlastamisele ning arveldamisele.

Ühinemine loob eeldused järgmiste positiivsete muudatuste saavutamiseks:

- valla juhtimisstruktuuri tõhustamine. Kavandatud on valdkonnapõhised osakonnad, ametnikel on võimalik spetsialiseeruda;
- valla pakutavate avalike teenuste parandamine tänu spetsialiseerumisele;
- eelarveliste vahendite tõhusam kasutamine;
- valla konkurentsivõime kasv;
- valla haridussüsteemi jätkusuutlikkus. Kaovad kooli ja lasteaia piirid, seega inimestel on rohkem valikuid oma lastele kooli ja lasteaia valimisel. Õpetajate töökorraldus paindlikum, on võimalus tunde anda eri koolides (seega koormus tõuseb ja sissetulek suureneb; praegu pole paljudel õpetajatel normkoormus täis); asendamine paindlikum. Koolide tase mitmekesisust, kuid samas eeldatavalt õppetase ühtlustub. Lasteaias Vigri on võimalus ilma oluliste suuremate kulutusteta avada neljas rühm ehk juhul kui koolieelsetes lasteasutustes tekivad pikad järjekorrad on võimalik lahendus suhteliselt kiiresti olemas. Erivajadustega laste õpe jätkub Kõpus, võimalik, et riik annab kooli ühinevale omavalitsusele. Õppetegevuse ning huvitegevuse korraldamisel on võimalik paremini arvestada ühistranspordi aegadega, et luua võimalused kõikidele valla lastele nendes osalemiseks. Pikemas perspektiivis on kavandatud huvitegevuse koondumine Hiiumaa Huvikooli alla.
- valla pakutavate kommunaalteenuste tase ning makstavad tasud võrdsustuvad;
- valla poolt pakutavate avalike teenuste hindade arvestuse alused ühtlustuvad (näiteks lasteaia õppetasud, toidukulude katmine, ringitasud jms);
- valla poolt makstavate toetuste kord ning tase ühtlustub;
- sarnastel ametikohtadel ja sarnastel ametikohtadel töötajate töötasud ühtlustuvad positiivses suunas;
- kokku on lepitud, et valitsemiskulud jäävad need sama proportsiooniga kui enne ühinemist omavalitsustel oli (nii Kärddlas kui Kõrgessaares on valitsemiskulud ca 9% põhitegevuse kuludest);
- volikogude professionaalsus tõuseb. Rohkem võimalusi kaasa rääkida ning suunata arenguid (ehk siis kandideerida volikogusse) on ka neil ärksatel inimestel, kes senimaani pidasid olemasolevaid omavalitsusi vähe huvipakkuvaks, liiga väikeseks, väiksemate võimalustega organiteks. Seeläbi **tõuseks** ka **otsuste kvaliteet**. Kui otsused on mõistlikud, ratsionaalsed, siis pikemas perspektiivis võidaks sellest terve Hiiumaa (paraneb teenuste kvaliteet, elanike heaolu).
- eeldame kodanikuaktiivsuse kasvu ehk järjest enam inimesi soovib otseselt või kaudselt kaasa rääkida meie elukeskkonna kujundamisel.

Ühinemise tulemusena on avalikkus kartnud avalike teenuste kättesaadavus halvenemist. Selle vältimiseks on kavandatud lepingusse teenuste osutamise kohtadeks lisaks vallavalitsuse asukohale Kärddlas, teeninduspunktid Kõrgessaare alevikus ning Kõpu külas. Ühinemislepingus (osa 7, Avaliku teenuse osutamise korraldus endise Kõrgessaare valla territooriumil) on välja toodud teenused, mis nendes punktides minimaalselt tagatakse, samas jääb Hiiumaa valla juhtorganitel vajadusel õigus ja võimalus täiendavaid teenuseid seal osutada.

Kardetakse, et valla mõnede osade ebaproportsionaalset esindatust volikogus.

Loodame, et meie kodanikud on ise aktiivsed osalemaks kohalike omavalituste volikogude valimistel kandidaatidena ja/ või valijatena. Volikogu alatiste komisjonide (va.

revisjonikomisjon) koosseisu valimisel peab komisjoni esimees valima esindajaid mõlemast ühinevast omavalitsustest (Ühinemislepingu p.5.5).

Ühinemise tulemusena moodustub suur vald, kus tuleb teenust osutada Kärblast Ristna otsani. Esiialgu uusi teenuseid ei planeerita, vaid säilitatakse, parendatakse olemasolevaid. Endise Kõrgessaare valla piires paremaks ja operatiivsemaks juhtimiseks ning info kiiremaks vahendamiseks on kavandatud abivallavanema ametikoht (Kõrgessaare ja Kõpu teeninduspuntide juht).

Elanike küsitlus

- Kõrgessaare Vallavolikogu ja Kärbla Linnavolikogu korraldas 05. aprill 2013 kuni 07 aprill. 2013 oma territooriumil **elanike küsitluse**.

Rahvaküsitluse tulemused olid järgmised:

Kõrgessaare vald

Nimekirja kantud isikute arv: 1117,

Küsitluses osalenud isikute arv: 202 (sealhulgas elektrooniliselt 29)

Vastas "JAH": 111 (sealhulgas elektrooniliselt 16)

Vastas "EI": 90 (sealhulgas elektrooniliselt 13)

Kehtetuid sedeleid: 1.

Kärbla linn

Nimekirja kantud isikute arv: 2998

Küsitluses osalenud isikute arv: 174 (sealhulgas elektrooniliselt 22)

Vastas "JAH": 132 (sealhulgas elektrooniliselt 18)

Vastas "EI": 41 (sealhulgas elektrooniliselt 4)

Kehtetuid sedeleid: 1

Ühinevate omavalitsuste **rahvaarv** vastavalt rahvastikuregistri andmetele oli seisuga 01.03.2013 järgmine:

Kõrgessaare vald 1309 inimest;

Kärbla linn 3572 inimest;

KOKKU 4881 inimest.

Ühinevate omavalitsuste **territooriumi** suurus on:

Kõrgessaare vald 379,5 km²

Kärbla linn 4,5 km²

KOKKU 384,0 km²

Kõrgessaare vald paikneb Hiiumaa põhja- ning lääneosas ja piirneb meritsi Eesti Vabariigi riigipiiriga, maismaal Pühalepa, Käina ja Emmaste vallaga. Rannajoone pikkus moodustab poole valla piirist.

Kärbla linn piirneb põhjast 2,9 km ulatuses Taresta lahega ja maismaal Pühahepa vallaga.